

## Ókontri

12

Úgy lett, ahogy feltételezte. Az anyja ellenezte, és valósággal megrémült tőle, mintha valami rossznak az előjele lenne, vagy megvalósult szörnyű jövődőlés, amelynek bekövetkeztétől mindig is tartott. Csak vele osztotta meg, de nem mindjárt, nem aznap, hanem másnap, hogy tovább tartson, hogy legalább addig zavartalan legyen az öröme.

Az apja kint volt a marháknál, Georgie az udvaron játszott, de a biztonság kedvéért, és hogy a súlyának megfelelő ünnepélyességet kölcsönözzön a bejelentésnek, az anyját felhívta a szobájába. Az a szájához kapta a kezét, mintha valami forró megégette volna az ajkát, aztán egy magyar *jaj*, *Istenemmel* leroskadt a mellette lévő székre. Egy darabig nem szólt semmit, csak nézett rá dermedten, aztán erőt vett magán, nagyot sóhajtott, és szeretetteljes hangon, amely egyszerre volt megrovó és megbocsájtó, próbálta lebeszélni róla.

– Édes gyerekem, minek mennél te oda? Abba a messzi országba, ahol sose jártál, amit nem ismersz. Magadban, egy kis gyerekekkel a nyakadon. Nem tudod te, mi van ott. Más ott az élet, nehezebb, sokkal nehezebb, mint itt. Nem neked való lenne az, nem a te igényeidnek. Többet kell ott dolgozni, kevesebbet, és nem nagyon jut az ember ötről hatra. És nem jól bánnak ott a magunkfajtával. Vannak jó módúak, gazdagok is, de a legtöbb szegény, olyan szegény, hogy azt te el se tudod képzelni. Ott nincs mindenkinek hús minden nap, se vezetékes víz, se fürdőszoba. Te itt beleszülettél a jóba, a kényelembe, de ott szükséget szenvednél, mert a tehetősebbnek is rosszabbul megy, mint itt a szegénynek. Farmot akarsz Magyarországon? Földet művelni Szajlán? Nekünk se sikerült, pedig az nekünk, nekem meg apádnak az édes hazánk. Ott születtünk, ott nőttünk fel. Nekünk kellett volna visszamennünk, mikor mehettünk volna, de akkor már késő volt. Túl sok időt töltöttünk itt, meg közben lettetek ti is. Tán jobb is, hogy itt rekedtünk. Itt maradtunk miattatok, nektek, hogy ne legyetek magatokban. Te meg elmennél, itt hagynál bennünket? Éppen te, aki velünk vagy, akire számítunk, aki a támaszunk lennél, mikor eltehetetlenedünk? Legalább ránk legyél tekintettel, ha már nem látod, hogy csak ártanál magadnak, hogy a vesztedbe rohannál!

Ezeket az intelmeket intézte hozzá, először angolul, aztán magyarul, majd csak magyarul és több változatban. És Steve is előadta, megindokolta, miért döntött így, miért akar oda menni, mi szól Magyarország mellett, és mi Amerika ellen, és ő is annyiszor kezdte előlről, ahányszor az anyja, de nem közeledtek egymáshoz az álláspontok, egyik se tudta meggyőzni a másikat a maga igazáról.

Hasonlóképpen viszonyult elhatározásához az apja is. A különbség csak az volt, hogy kevesebb szót vesztegetett ellenzésére, és nem ijedt meg, hanem in-

kább felháborodott, és számárságnak, sőt, örütségnek nevezte, és nem értette, hogyan juthatott ép ésszel ilyenre. Még mindig nem szóltak egymáshoz. Az anyja közölte vele, mire megtörte a jeget, és kérdőre vonta. Kapóra jött neki, mert szembeállításuk az ő és néhai apja közti ellentétre emlékeztette, és ez kínosan érintette, annál is inkább, mert úgy ítélte meg, hogy ilyesminek az ő esetükben nincs igazi alapja.

Lényegében megismételte, amit az anyja mondott, csak nyersebben, a pillanat hevében durvábban, és kitért a paraszti munka otthoni megítélésére, a modern technikai eszközök hiányára és úgy általában a gazdálkodás nehézségeire is. Közben olykor felemelte a hangját, türelmét veszítve még kiabált is, mikor látta, hogy minden hiába, Steve nem hátrál meg, csak mondja a magáét, amiben az anyjával közöltekhöz képest az volt az új, hogy most már a dolog gazdasági oldalára koncentrált, igaz, csak az útiköltség és a földvásárláshoz szükséges tőke tekintetében.

Az apja nem volt egészen őszinte. Komolyan gondolta, amit mond, és valóban aggódott a fiáért, de benne is munkált a félelem. Ő sem akarta, hogy öregségükre magukra hagyja őket, és haláluk után a többi gyerek érdektelensége miatt idegen kézre kerüljön a ranch. És arról is mélyen hallgatott, hogy ez a kilátás elborzasztja ugyan, de titkon örülne is, ha Steve az óhazában kötne ki, mert így elmenne oda közülnök egy, mintegy vissza, helyettük, és értelmet adna az ő egykori eljövételüknek. A kettő kizárta egymást, mégis próbálta magában összeegyeztetni.

A két öreg kudarcot vallott, de nem adta fel. Időről időre továbbra is igyekeztek döntése helytelenségéről és terve kivitelezhetetlenségéről meggyőzni. Újból és újból vitába szálltak vele, kérték, hogy verje ki a fejéből, és ne menjen el, az anyja még könnyögött is neki. Nem múlt el nap, hogy ne próbáltak volna rá hatni, előbb az eszére, aztán a szívére. De nem bírtak vele, Steve hajthatatlan maradt, kitartott elhatározása mellett, olyannyira, hogy mindettől függetlenül már megkezdte az előkészületeket is.

Először is elkezdett magyarul tanulni, és nem ímmel-ámmal, hanem komolyan. Magyar nyelvkönyvet szerzett be. Nem volt könnyű. A Santa Paula-i, venturái könyvkereskedők listáiról nem lehetett rendelni, mert azokon nem szerepelt ilyen. Sokáig járt utána, még Los Angelesbe is bement, míg végül egy Santa Barbara-i antikváriumban talált egyet. Az angliai Londonban adták ki még a nagy háború előtt, és *Hungarian self-taught*, Tanítsd magad magyarul volt a címe. Volt benne külön nyelvtani rész is, és a szavak után zárójelben mindenhol megadta a kiejtést. Azt is elérte, hogy ezentúl magyarul beszéljenek hozzá. Mindkét szülőjénél, de leginkább az anyjánál, aki örömmel teljesítette a kérését, és boldog volt, hogy ismét az anyanyelvén érintkezhet a fiával. Ez alkalmat adott neki arra is, hogy meséljen. És mesélt, főként Magyarországról, Szajláról, ottani régi életükről, csupa olyan dologról, amelyről csak ezen a nyelven tudott igazán, sok évi hallgatás után, úgy mint régen, mikor Steve még kicsi volt, és csak magyarul értett. Ez emlékeket szakított fel benne, jókat, rosszkat, de inkább jókat, és áradtak az emlékek, a szavak, és anélkül, hogy észrevette volna, növelte a bajt, amelyet elhárítani akart, mert ezzel még vonzóbbá, kíváncsabbá tette Steve előtt az óhazát.

Eltelt két hét, és a kölcsönös győzködés vége az lett, hogy a szülők engedtek, beadták a derekukat. Belátták, hogy képtelenek lebeszélni a fiukat, és talán nincsenek is abban a helyzetben, hogy felelősséggel eltérítsék a szándékától, ráébredtek, hogy maguk se tudják már olyan jól, mi van otthon, hiszen olyan, de olyan ré-

gen eljöttek Magyarországról. Lehet, hogy minden olyan rossz, mint volt, de az is lehet, hogy jobb. Az egyre ritkábban érkező levelekből nem lehetett megbízható képet alkotni. Mindenesetre még egyszer neki szegezték a kérdést, hogy jól meggondolta-e, mire Steve azt felelte, amit mindig, vagyis hogy igen. Attól kezdve nem viaskodtak vele, békén hagyták, de nem váltak közömbössé, nem fordultak el tőle. Ellenkezőleg, melléálltak és támogatták, végtére is a fiuk volt, vér a vérükből. Azonkívül kissé úgy érezték, hogy helyettük megy haza, és ha nem sikerül neki, az ő bűnük is, legalábbis az apjáé, hiszen ő tett bogarat a fülébe azzal, hogy könnyelműen folyton Szajlával példálózott előtte.

Most, hogy ez az akadály elhárult, Steve megkezdhetette a vállalkozás anyagi alapjainak a lerakását, vagyis eladni azt, ami az övé, a kanyonoldalt és az autóját, mert azzal a kevés pénzzel, amely a ház árából megmaradt, nem sokra ment volna. Először a Wheelerben keresett a legelőre vevőt, de nem talált. Leginkább az első szomszéd, Cummings jöhetett volna szóba, hiszen annak a birtokához volt legközelebb, ám az nem foglalkozott marhával. Kirkpatricknak is felajánlotta, mondván, hogy még nyerne is rajta, mert kevesebbet adná, mint ő vette tőle, de az csak nevetett, és azt felelte, hogy inkább küldjön vevőt a kanyon másik oldalára is. Végigjárta a szomszédos kanyonokat, sehol nem kellett senkinek. Senki nem akart földet venni, mindenki inkább szabadulni akart a földtől. Kivéve a bankokat. Azok most is szereztek, de másképpen, így az a camarilloi bank is, amely az O'Hare kanyonban fizetség gyanánt éppen akkor kaparintotta meg az eladósodott McMillen-ranchot, amelynek nyugati csücske szinte átnyúlt a Wheelerbe, és határos volt Kirkpatrickék fél kanyonjával.

Míg ő maga a kanyonoldalát árulta, a szülei sem tétlenkedtek. Írtak haza Szajlára, értesítették a rokonságot, és a maguk részéről igyekeztek előkészíteni az odaérkezését. Régen nem váltottak levelet Mária nényjével. Nem szakadtak meg, de erősen meglazultak a szálak. Az anyja tartotta vele a kapcsolatot, de most kivételesen az apja írt neki, és azt a választ kapta, hogy csak jöjjön a fiuk, nem értik ugyan az egészet, de szívesen látják, és minden segítséget megadnak neki. Megvan István földje, és a házrészét is a rendelkezésére bocsájtják. Beszélt Lőrincsel, aki benne lakik a felségével. Majd kiűritik. Amúgyis kimentek volna belőle, mert építkeznek a Felvégben, és már megvolt a bokrétaünnep. Utána már csak Ferenc és Péter özvegye, Franciska marad a szülői házban, de majd összébb húzódnak a külön részben, ahol az anyjuk is lakott, míg élt. Nem lesz nehéz, mert úgy élnek, mint férj és feleség, összeálltak, esküvő, pap nélkül, ami bűn, de nem tilthatták meg nekik. Tájékoztattott a földárok felől is. Az ura, Józsi sógoruk járt utána, mi, hol eladó, és mennyiért, nem csak a szajlai, de még a recski és a siroki határban is. Valóban olcsóbb volt a föld, bár nem annyira, mint gondolták. Ezt úgy állapították meg, hogy Mária azt is tudatta, mennyibe kerül most egy mázsa búza, egy mázsa kukorica, mennyi a napszám, és mit adnak egy bikaborjúért, egy választási malacért a vásáron, hogy tudjanak viszonyítani.

De az apja nem csak az otthoni állapotokat derítette fel, más módon is segített. Maga is terjesztette, hogy eladó a kanyonoldal. Kínálta fűnek-fának, mindenkinek, akivel összeakadt. Steve már azon volt, hogy meghirdeti a megyei újságban, amikor végül ő, az apja talált rá vevőt.

Megbetegedett az egyik fejős tehenük, és motorral bement Santa Paulába szólni az állatorvosnak. Hála a fia karbantartói gondoskodásának még mindig megvolt a második Harley-Davidsonja, a 74 köbincches JH, amelyet a háború előtt vett. Egyúttal tankolt is a városban, és a benzinkútnál összefutott egy régi fűrómesterével, Pat O'Connellel. Kiderült, hogy egykori főnökének fia abban a camarilloi bankban dolgozik, amelyik a McMillen-kanyont megkaparintotta, és az rábeszélte az igazgatót, hogy Steve tulajdonát is vegyék meg, sőt, még a Kirkpatrick-féle túloldalt is, hogy egybe lehessen nyitni a McMillennel, de leginkább azért – ők legalábbis úgy gondolták –, mert egy bank nem vesz fél kanyont.

Az autótól nehezen vált meg Steve. Éveken át vezette, gondozta, babusgatta, összenőtt vele, a szemefénye volt, Georgie után a legfontosabb az életében. Ezen túlmenően pedig az utolsó kötelék közte és tanult szakmája, a szerelőség között. Ha ezt elvágja, végleg elszakad tőle. De nem volt mese, el kellett adni, minden centre szüksége volt, meg különben sem vihette volna magával. A baszk Jaureguiék vették meg, a legidősebb fiuk, Andy Jauregui, a híres rodeo cowboy, majd hollywoodi filmdublőr, aki állítólag Clare Gable-t megtanította lovagolni. Nem magának kellett, ő már csillogó-villogó luxuskocsikkal járt, az öccsét, Bobot lepte meg vele a születésnapjára.

A kanyonoldalért kapott summa ily módon növekedett valamelyest, és az is hozzá tevődött, amit a ház árából félretett, de még messze nem volt elég. Steve ezt először nem tudta. Abban a hiszemben volt, hogy most már megvan a pénz, míg nem rémülten rádöbrent, hogy tévedett, hogy nincs, hogy annyira nincs, hogy nem mehet sehova, legalábbis nem Magyarországra, jobb, ha ejti tervét, vagy áthelyezi az álmok birodalmába.

Az apja sietett a segítségére, és nem is akárhogyan. Egyetértvén vele az összeg elégtelenségét illetően, felajánlotta, hogy áruba bocsájtja a lapon a kaszálóvá degradált szántót, amely egymás ellen fordította őket, a marháiból is értékesít, és az így befolyt pénzt neki adja. Ez nagylelkű ajánlat volt a részéről, és Steve sokáig habozott, hogy elfogadhatja-e, hogy lekötölezheti-e magát ennyire az apjának. Meg nem is értette az öreget. Ahelyett, hogy örülne, hogy ő marad, és ragaszkodik a földjéhez, marháihoz, csökkenteni kedvéért a legelőterületét, a marhaállományát. Végül elfogadta, de kijelentette, hogy kölcsönnek fogja tekinteni, és ragaszkodott hozzá, hogy készüljön róla írás, amelyben kötelezi magát, hogy visszafizeti, mihelyt abban a helyzetben lesz.

Marhát minden mennyiségben átvettek a felvásárlók, de kérdéses volt, talál-e az apja a földre vevőt. Talált. Bár a keresés megint sokáig tartott.

Wheeleriek vették meg, Hicksék. Sikerült őket rábeszélni. Annak ellenére, hogy a ranchuk a patakon túl volt, és a természetes egyesítés a birtokukkal kizárt. Végül az döntött, hogy nem tudtak ellenállni annak, hogy a lapon van, bár az is számított, hogy az öreg áron alul, kevesebért adta, mint amennyiért vette. Választhattak, vagy hidat építenek hozzá az országútról, vagy Arvaiékon keresztül járnak be rá.

Így már jelentősen növekedett a rendelkezésére álló összeg, és apja is úgy ítélte meg, hogy ezzel már lehet valamit kezdeni. Kockázat, persze, tette hozzá, van, minden azon múlik, hogy állnak az *ókontriban* a dolgok, hogyan használja fel ezt a pénzt, és szerencséje lesz-e, mert az is kell majd hozzá, szerencse.

Steve azt hitte, túl van a nehezén. Útleveleiket kiváltotta, vízumra pedig nem volt szükség, anélkül be lehetett utazni. Most már csak meg kellett rendelni a hajójegyeket, és kész. Megrendelte, és az utazással kapcsolatban kiderített minden részletet. Sokáig töprengett, hogy Európában milyen útvonalat válasszon. Ödzkodott Németországtól – nem sok jót lehetett olvasni róla az újságokban, miután bekebelezte Ausztriát –, de aztán belátta, hogy csak át kell utazniuk rajta, ha nem akarnak a Földközi-tengeren át óriásit kerülni.

Ami azután hátra volt, az bizonyult a legnehezebbnek.

El kellett búcsúzni, el a szüleitől, testvéreitől, barátaitól, ismerőseitől, Santa Paulától, a Wheelertől, a hegyektől, a kanyonoktól, a patakoktól, a narancsosoktól, a tölgyektől, a zsályáktól, a vadánizstól, a kolibriktól, mindentől, mindenkitől, ami, aki kedves volt itt neki, egész eddigi életétől.

Hazalátogat majd, és az sem kizárt, hogy egyszer végleg visszajön, mégsem akart tárgyi emlékeket hagyni maga után. Megsemmisítésre ítelt mindent, ami ilyeneminek minősült.

Az udvar egyik zugába hordta, és meggyújtotta gyermekkori irkafirkáit, naplót, rajzait, barátnői leveleit, még azt a még mindig illatos, piciny, fehér horgolt kosárkát is, amelyet a feleségétől kapott udvarlása idején a születésnapjára – nem örült volna neki, ha már akkor ismeri a magyar *kosarat ad* kifejezést –, továbbá minden papírneműt, oklevelet, meghívót, prospektust és egyéb anyagú limlomot, amelyet ilyen vagy olyan okból megőrzött. A fényképek és a könyvek közül – a könyvek zömmel szakkönyvek voltak – kiválasztott párat elvitelre, de a többinek is megkegyelmezett. Bár ami a könyveket illeti, zavarta, hogy azok esetleg idegen kézbe kerülnek majd egyszer, mert az volt a meggyőződése, hogy a könyvek személyes, intim valamik, mint a karóra, nyaklánc vagy zsebkés, amelyek szorosan hozzátartoznak az emberhez. Elnehezült szívvel nézte, mint lángolnak, hamvadnak el a lapok, és azzal nyugtatgatta magát, hogy más élete lesz ott, és maga is más lesz, mássá kell lennie. Magyar lesz, amerikai is, de főként magyar. Még a nevét is megváltoztatja, a keresztnévét Istvánra. Nem hivatalosan, mert amerikai állampolgárságát megtartja, hanem csak amúgy. A vezetéknevét meg magyarosan mondja majd, nem rövid *a*-val, mint eddig, hanem hosszúval. Mindjárt ki is próbálta. Jól hangzott, bár az *a* nem tetszett neki, még mindig nem tudta rendesen ejteni.

Ezután következtek az emberek, a személyek, a helyek, akiket, amiket nem lehet elégetni, akiknek, amiknek másképpen kell istenhozzádot mondani.

Milyen lesz az, ha már ez is így megviseli? Félt tőle. Most kezdte sejteni, megérteni, mire is vállalkozott tulajdonképpen.

A testvéreiddel kezdted, mondta magának. Elkéred apádtól a motorját, és elmegy Jimhez Riverside-ba. Előtte lelevelezd vele, hogy otthon legyen, ne Texasban vagy valahol máshol. Tud már róla, de még mindig nem akarja elhinni. Megölelitek egymást, és szerencsét kíván. Sajnál, de megért. Visszafele Newhallban bekopogsz Rose-hoz. Nem lesz otthon, az iskolában találod meg, ahol tanít, megvárod, amíg vége van az órájának. Neki se újdonság, ő sír is, de csak kint az utcán, ahova kikísér, ahol nem látják a gyerekek. Aztán Santa Paulában, Helen-nél állsz meg. Ő hevesen ellenzi, és még most is megpróbál lebeszélni róla. Emlekeztet rá, hogy bezzeg kiskorodban tudtad, hogy ebben az országban a helyed.

Még a férjét is bevonja, de amikor látja, hogy hiába, Isten áldását kéri rád. Nem sír, de könnyes a szeme.

A barátaitól nem veszel búcsút, mert nincsenek barátaid. Voltak gyerekkorodban, legénykorodban, de elhagytak vagy elidegenedtél tőlük. Egykori kollégák, cimborák, ismerősök vannak, de velük is megszakadt a kapcsolat, hogy elvesztetted az állásodat, és visszaköltöztél a Wheelerbe. Őket se keresed fel. Marad tehát a város maga. Körbemotorozod, lassú tempóban, helyenként csak lépésben, itt-ott esetleg megállva, de nem szállva le a gépről. Meglátogatod azokat a helyeket, utcákat, tereket, amelyek valaha fontosak voltak neked, amelyekhez kapcsolódik valami. A Walnut Streeten, ahol születted és felnőtél, megnézed a házat, egykori házatokat, az udvart, hátul a kertet, és megilletődsz. Holott semmi sem a régi már. A házat kipofozták, felújították, az előtornác tetőt kapott, az udvaron gondosan ápolt pázsit, a kert megszűnt. A North Grammernél, ahova elemibe jártál, csak lassítasz, a Bradlyt, ahol Anitával éltetek, meg egyenesen kihagyod. A folyóhoz, a Santa Clarához is legurulsz. Jobb volna felmenni a hídjára, de éppen megint nincs hídjá, elvitte az ár, amelyet ezúttal nem gátszakadás, hanem a sok eső okozott. Utoljára felugrasz a Santa Paula Creek-kanyonba. A Punch Bowlhoz nem lehet többé motorral felmenni, úgy csak a Ferndale-ranchig járható a kanyon, de végül beéred a város közeli szakaszával. Különben is csak a patak hangját akarod még egyszer hallani, és az ott is folyik benne. A motort az út szélén hagyva sokáig álldogálsz a partján, és Punch Bowlra gondolsz, a sziklákra, a vízesésre, a horgászatokra, és csumas indián barátodra, Pilulawra, akitől azért nem búcsúzol el, mert már nem él.

A Wheelert sem járod be, szereted, de kissé mindig idegen maradt számodra. Josie-val azért találkoznál, még egyszer, utoljára, de aztán leteszel róla. Minek bolygatni a múltat? Hátha már van valakije. Mindenesetre gyanús, hogy a vasárnap mielőtt újabbán nem fordítja feléd a fejét, nem szemez már veled. Úgyhogy marad a ranch. Azt bebolyongod, magadban, két oldalt a lapost, a hegyet, a hegyoldalt, de főként a lapost. Aztán sorra veszed a csúrt, a kocsiszínt, a karámot, a kutat. Bekukkantasz a műhelyedbe is, ahol az autót tartottad, és ahol most már csak a szerszámaid vannak. Az udvaron a földbe süllyesztett homokozóról sem feledkezel meg, amelyet te csináltál Georgie-nak.

És valóban így történt, így zajlott le, azzal a különbséggel, hogy amikor utoljára jött hazafelé, útba ejtette a temetőt is. Liz, a nővére még a születése előtt meghalt, Johnnyra pedig nem emlékezett, mert annak halálakor még nagyon kicsi volt, de gyerekkorában az anyja sokszor kivitte, és ő szeretett a sírkövek körül játszani. És az is eltérést jelentett, hogy a szomszédoktól is elköszönt. Ez természetes volt, illendő, csak akkor nem jutott eszébe.

Indulás előtt két nappal elmotorozott Riverside-ba, Newhallba, az utolsó előtti napon meg be Helenékhez Santa Paulába, és mindenhova a városban és a városon kívül. És keserves volt a válás, mindentől, mindenkitől, de leginkább a szüleitől.

Már a Greyhound-buszon ültek Georgie-val, már maguk mögött hagyták Aurora Hillst is, és közeledtek Los Angeleshez, ahol majd vonatra szállnak, amely a keleti partra viszi őket, de még mindig a hatása alatt volt. Hónapokon, heteken át búcsúztak egymástól, ő meg a szülei, szavak nélkül, némán, de ahogy érkezett

az utolsó óra, perc, és már szavakkal is kellett, kölcsönösen megrémültek. Helen is kikísérte őket a kislányával, és a férje is jelen volt, mert az hozta be négyüket a Wheelerből a buszállomásra, de miután berakták a poggyászukat a poggyásztartóba, ő már csak az anyját és az apját látta – csak ők léteztek számára, a két öreg –, az arcukat, a tekintetüket, a tekintetükben a mérhetetlen szomorúságot és rémületet, hogy talán soha többé nem látják. Maga is gondolt rá, hogy az elválás esetleg örökre szól, de mindig elhessegette magától ezt az eshetőséget, most viszont nem volt erre képes. Elemi erővel tört rá, belehasított a fájdalom, hogy lehet, hogy így lesz, és állt ott bénultan, és hagyta, hogy a vállára hajtsák a fejüket, és sírjanak, és sírjanak, pedig a sofőr már szólt, hogy szálljanak be, már csak rájuk várnak.

